

УДК 324:352(477)

DOI <https://doi.org/10.32782/2312-1815/2025-21-13>

Ігор Доцяк

ORCID: 0000-0001-5449-3005

Богдан Гнатів

ORCID: 0009-0007-0405-4689

ІНСТРУМЕНТИ ЕЛЕКТРОННОЇ ДЕМОКРАТІЇ В ІВАНО-ФРАНКІВСЬКІЙ МІСЬКІЙ ГРОМАДІ: СОЦІАЛЬНІ ПРАКТИКИ ТА УМОВИ ЕФЕКТИВНОСТІ

У статті аналізується суть, види та механізми використання інструментів електронної демократії в Івано-Франківській міській громаді, зокрема бюджету участі й електронних петицій. Розглядаються соціальні практики й особливості реалізації можливостей е-демократії.

Систематизовано досвід використання відповідних інструментів для вирішення визначальних проблем міста та підвищення громадянської активності мешканців. Показано можливості впливу комунікаційної активності на ухвалення політичних рішень на місцевому рівні.

Окреслюється вплив російсько-української війни на характер використання та визначення завдань інструментів е-демократії. Виділено критерії та механізми підвищення ефективності реалізації практик е-демократії на місцевому рівні.

Ключові слова: електронна демократія, бюджет участі, електронні петиції, місцеве самоврядування, громадська участь.

Вступ. В умовах цифровізації суспільства система організації влади в демократичних політичних системах набуває якостей електронної демократії. Використання інформаційно-комп'ютерних технологій дає можливість ширше залучати громадян до процесів управління на місцевому та національному рівнях. Інструменти електронної демократії, зокрема бюджет участі й електронні петиції, відіграють ключову роль у забезпеченні відкритого діалогу між владою та громадою, сприяючи підвищенню рівня громадської активності, прозорості прийняття рішень і відповідальності органів влади перед суспільством. Метою статті є аналіз інструментів електронної демократії в громадах Івано-Франківської області, зокрема бюджету участі й електронних петицій, дослідження соціальних практик їх використання, а також визначення умов, що забезпечують ефективність цих механізмів.

Матеріал і методи дослідження. У процесі дослідження застосовувався системний і комплексний підхід для аналізу взаємовідносин органів влади та громадян з приводу підготовки, ухвалення та реалізації відповідних політичних рішень. Використання традиційного (неформалізованого) методу аналізу документів дало можливість розкрити особливості, механізми та характер рішень місцевої влади із суспільно значимих проблем життєдіяльності територіальних громад.

Результати й обговорення. У науковому дискурсі поняття е-демократії розглядається у вузькому та широкому значеннях. У першому випадку під е-демократією розуміють практику використання інформаційно-комп'ютерних технологій для цифрового супроводу надання громадянам владних послуг. У широкому розумінні е-демократія передбачає залучення громадян до ухвалення політичних рішень через використання цифрових технологій. Відповідно

© І. Доцяк, Б. Гнатів, 2025

Стаття поширюється на умовах ліцензії CC BY 4.0

до «Концепції розвитку електронного урядування в Україні» е-демократія – це форма організації суспільства, за якої громадяни та бізнес залучаються до процесу державного управління та державотворення, а також до місцевого самоуправління за допомогою інформаційних і комунікаційних технологій [8]. Зарубіжні вчені Р. Гібсон, С. Кліфт, Р. Катц, Д. Латроп, Д. Робінсон, Л. Рума, Е. Фелтен та ін. зосереджуються на аналізі теоретичних основ е-демократії та дослідження комунікативної взаємодії в процесі її реалізації. Вітчизняні дослідники О. Баранов, Е. Гедікова, Д. Ковальов, Б. Клімушина акцентують увагу на ролі е-демократії у реалізації принципів і суспільних пріоритетів демократичних політичних систем. У дослідженнях С. Лобойка, М. Находа, Д. Хуткого [7] аналізуються емпіричні практики е-демократії в міських громадах України. Тут виділяються конкретні моделі, механізми та інструменти підвищення ефективності ухвалення політичних рішень через залучення громадян на різних етапах їх ухвалення. В умовах російської агресії демократичні практики набувають певних обмежень і труднощів, проте в тилкових регіонах, яким є Івано-Франківська область, зберігається можливість використання інформаційно-комп'ютерних технологій для залучення громадян до впливу на владні рішення.

Івано-Франківська область є одним із регіонів, де інструменти електронної демократії активно застосовуються в практиці місцевого самоврядування. Зокрема, бюджет участі дає змогу жителям громад безпосередньо впливати на розподіл частини місцевого бюджету, подаючи та підтримуючи ініціативи, спрямовані на покращення умов життя. Водночас електронні петиції надають можливість громадянам порушувати важливі соціальні та політичні питання, ініціювати зміни у функціонуванні місцевих органів влади.

Попри значні перспективи розвитку електронної демократії, її ефективність залежить від низки факторів, як-от рівень цифрової грамотності населення, обізнаність про існуючі механізми взаємодії, рівень довіри до місцевої влади та прозорість процесів ухвалення рішень. Важливим аспектом є аналіз практичного застосування зазначених інструментів у громадах Івано-Франківської області, визначення умов, що сприяють їхній ефективності, а також виявлення викликів і перспектив подальшого розвитку електронної демократії.

Електронна демократія передбачає використання цифрових технологій для розширення політичної участі громадян, посилення взаємодії між владою та суспільством, а також підвищення прозорості управління. Основні інструменти електронної демократії – електронні петиції, громадські бюджети, електронні консультації та голосування – спрямовані на подолання обмежень традиційних демократичних механізмів.

Розвиток інструментів електронної демократії відбувався протягом трьох основних етапів. Перший (кінець 1990-х – початок 2000-х) характеризувався створенням урядових вебсайтів та електронних сервісів надання публічної інформації. Другий етап (2000–2010) відзначився запровадженням інтерактивних механізмів зворотного зв'язку – електронних петицій, онлайн-консультацій та форумів. Третій, сучасний, етап (з 2010 року) додав комплексні інструменти громадської участі: платформи громадського бюджету, системи електронного голосування за проекти місцевого розвитку й інтегровані портали взаємодії.

В Україні розвиток електронної демократії розпочався з ухвалення Закону України «Про доступ до публічної інформації» у 2011 році. Значного поштовху цей процес набув після Революції гідності 2014 року. З 2015 року спостерігається активне впровадження бюджетів участі в українських містах, зокрема в Івано-Франківській області.

Російсько-українська війна серйозно скоригувала ці процеси. В Івано-Франківську 2022 р. планували реалізувати ідей на 30 мільйонів гривень, проте гроші скерували Збройним Силам України. На 2023 р. планували 25,5 мільйона, а на 2024 р. – знову 30. Особливість тутешнього бюджету – за проекти голосують на початку року й до кінця їх реалізують. 2023 р. вибрали 31 ідею (облаштування укриттів, спортивних майданчиків та благоустрій).

Найдорожчий проєкт – влаштування дорожнього покриття в селі Черніїв на майже 3 мільйони, а найдешевший – заміна шкільних дверей за 50 тисяч гривень. 2024 р. пріоритети змінилися. Обрали 39 переможців. З 12 реалізованих до кінця січня 2025 р. шість – закупівля безпілотників та засобів РЕБ. Ще один – STEM-майстерня екодронів. Найдорожчі – два ремонти доріг по 3 мільйони гривень кожен. Це ліміт на один проєкт благоустрою. Решта напрямів – до 500 тисяч гривень [2]. Нововведенням 2025 року стала окрема категорія «Допомога ЗСУ», на яку франківці могли подавати проєкти з допомогою військовим частинам. На неї заклали 20 мільйонів гривень. Серед можливих проєктів: закупівля дронів, РЕБів, рацій, зарядних станцій та транспортних засобів. На один такий проєкт передбачено до пів мільйона гривень.

6 січня 2025 року Президент України підписав Закон «Про внесення змін до деяких законів України щодо народовладдя на рівні місцевого самоврядування». Зокрема, у законі додали статтю, яка передбачає, що органи місцевого самоврядування сприяють залученню жителів до процесу складання, розгляду, виконання місцевого бюджету і звітування про його виконання, а самі форми цієї участі визначають своїм рішенням. Це має розширити можливості для жителів, адже, крім громадських бюджетів, низка міст застосовує й інші інструменти бюджетної демократії: громадські слухання проєктів бюджету, конкурси для громадських організацій, програми зі співфінансування, шкільні громбюджети тощо [9].

Досвід використання бюджету участі свідчить про високу активність населення в процесах голосування й ініціювання проєктів. Аналіз даних попередніх років показує, що найбільш підтримуваними є ініціативи, які стосуються благоустрою міських територій, розвитку освітніх закладів і покращення соціальної інфраструктури. Водночас ефективність бюджету участі значною мірою залежить від кількох важливих чинників. Першочергове значення має прозорість процесу голосування, що передбачає відкритий доступ громадян до інформації про подані проєкти, перебіг їх оцінювання та всі етапи реалізації. Не менш важливим аспектом є рівень обізнаності населення щодо можливостей, які надає бюджет участі, оскільки чітке розуміння механізмів його функціонування сприяє активнішій участі громадян у розподілі коштів. Для цього потрібно проводити інформаційні кампанії, спрямовані на поширення знань про процедури подачі заявок, критерії відбору проєктів і порядок голосування [1]. Крім того, важливим чинником є спрощення бюрократичних процедур, що дає змогу ширшим верствам населення долучитися до цього процесу. Зниження адміністративних бар'єрів, удосконалення онлайн-платформ для подачі заявок і голосування, а також підвищення рівня підтримки з боку місцевої влади сприяють розширенню соціальної залученості й ефективнішій реалізації громадських ініціатив.

Електронні петиції є важливим інструментом електронної демократії, що надає громадянам можливість безпосередньо впливати на процеси ухвалення рішень органами місцевого самоврядування. Завдяки цьому механізму жителі громад можуть офіційно звертатися до влади з ініціативами, які стосуються соціальних, економічних, екологічних та інфраструктурних питань.

Законодавче регулювання електронних петицій в Україні визначене Законом України «Про звернення громадян» та відповідними нормативно-правовими актами, які регулюють процедуру подачі, збору підписів і розгляду таких звернень [10]. Відповідно до чинного законодавства, органи місцевого самоврядування зобов'язані розглядати петиції, якщо вони набрали необхідну кількість підписів у визначений термін. Кількість підписів, необхідних для розгляду, залежить від чисельності населення громади та регламенту місцевих рад. У разі відповідності формальним вимогам петиція підлягає обов'язковому розгляду на засіданнях відповідних органів влади, а її автор отримує офіційну відповідь щодо прийнятих рішень або можливості подальшого опрацювання питання.

На рівні громад Івано-Франківської області електронні петиції активно використовуються для вирішення широкого спектра питань. Одними з найпоширеніших тем є екологічні проблеми, зокрема необхідність збереження зелених зон, упровадження програм із зменшення

забруднення навколишнього середовища та покращення системи збору й утилізації відходів [6]. Крім екологічних ініціатив, значна кількість петицій спрямована на вирішення соціальних питань, як-от облаштування дитячих і спортивних майданчиків, покращення умов у навчальних та медичних закладах, підтримка малозабезпечених категорій населення. Інфраструктурні питання також є актуальними: мешканці подають петиції щодо ремонту доріг, покращення транспортного сполучення між населеними пунктами, облаштування вуличного освітлення та створення нових громадських просторів.

Для прикладу, у 2023 р. в громадах Івано-Франківської області було зареєстровано низку важливих електронних петицій [5]. Серед них – ініціативи щодо розширення мережі громадського транспорту та впровадження нових маршрутів, що дало б змогу підвищити мобільність жителів регіону. Також значний інтерес викликали петиції, спрямовані на облаштування скверів, парків та інших громадських просторів для відпочинку. Окремо варто відзначити екологічні ініціативи, пов'язані з очищенням річок, висадкою дерев і розширенням програм з утилізації побутових відходів.

Ефективність електронних петицій залежить від кількох ключових факторів. По-перше, важливою є активність громадян у процесі підписання ініціатив, оскільки без достатньої кількості голосів петиція не може бути розглянута. По-друге, значну роль відіграє відкритість влади до діалогу з громадянами та готовність до врахування їхніх пропозицій у прийнятті управлінських рішень. По-третє, важливим є інформування населення про можливість використання електронних петицій як інструменту участі в управлінні громадою. Успішні практики впровадження електронних петицій у регіоні свідчать про їхній потенціал як ефективного засобу громадської активності та підвищення рівня взаємодії між владою і суспільством.

Електронні петиції в Івано-Франківську стали важливим інструментом громадського впливу на міську політику, особливо в питаннях, що стосуються збереження природних ресурсів та екологічної безпеки. Показовим прикладом є серія петицій щодо забудови міського озера, яка демонструє як потенціал, так і обмеження цього інструменту електронної демократії.

Проблема забудови території навколо міського озера набула особливої актуальності у 2022–2023 роках, коли з'явилися плани комерційної забудови прибережної зони. Перша петиція з цього питання була зареєстрована в лютому 2022 року й набрала 873 підписи з необхідних 1000 протягом встановленого терміну 90 днів. Незважаючи на те що петиція не досягла порогу розгляду, вона привернула увагу громадськості до проблеми [3].

Наступна петиція, зареєстрована в травні 2022 року, була більш успішною і збирила 1347 підписів, значно перевищивши необхідний поріг. Ця петиція, на відміну від попередньої, містила конкретні пропозиції щодо збереження екосистеми озера та створення навколо нього рекреаційної зони. Після розгляду петиції міською радою було прийнято рішення про проведення додаткових громадських обговорень та екологічної експертизи [13].

Третя петиція, подана в березні 2023 року, фокусувалася на вимозі повної заборони будь-якої забудови в радіусі 100 метрів від берегової лінії озера. Ця петиція набрала рекордні 2158 підписів, продемонструвавши зростаючу громадську підтримку.

Аналіз цих петицій дає змогу виявити кілька важливих тенденцій у функціонуванні електронної демократії. Насамперед спостерігається зростання громадської активності, адже кількість підписів зростала з кожною наступною петицією, що свідчить про підвищення рівня громадської свідомості й ефективність інформаційних кампаній. Також помітне вдосконалення формулювань, оскільки успішні петиції характеризувалися більш конкретними та юридично обґрунтованими вимогами, що підвищувало їхню ефективність. Важливим аспектом є інтеграція з традиційними формами активізму, адже найуспішніші петиції супроводжувалися паралельними акціями протесту, публікаціями в ЗМІ та соціальних мережах, що створювало синергетичний ефект. Не можна також ігнорувати залежність від політичного контексту, оскільки

рівень підтримки петицій корелював із близькістю до виборчих циклів, що вказує на політичну чутливість цього інструменту.

Реакція міської влади на петиції щодо міського озера була неоднозначною. Після розгляду другої петиції було створено робочу групу з представників громадськості й експертів, яка розробила рекомендації щодо збереження озера. Однак повною мірою ці рекомендації не були реалізовані. Третя петиція призвела до більш конкретних дій: міська рада прийняла рішення про мораторій на будь-яке будівництво в 50-метровій прибережній зоні терміном на один рік. Хоча це рішення не повністю відповідало вимогам петиції, воно продемонструвало здатність цього інструменту впливати на прийняття рішень [15].

Аналіз кейсу забудови міського озера виявив також певні обмеження електронних петицій як інструменту електронної демократії. Однією з ключових проблем є відсутність обов'язкової імплементації, адже навіть успішні петиції не гарантують повної реалізації вимог, оскільки остаточне рішення залишається за органами місцевого самоврядування. Цифрова нерівність також становить значну перешкоду, оскільки не всі групи населення мають рівний доступ до цифрових технологій, що може створювати перекоси в представництві інтересів. Важливо враховувати ризик маніпуляцій, адже існує можливість організованого голосування за петиції, що може спотворювати реальне відображення громадської думки. Суттєвим обмеженням є також інформаційний розрив, оскільки значна частина населення залишаються недостатньо поінформованими про можливості та процедури подання електронних петицій.

Попри потенційну дієвість електронних петицій як інструменту громадської участі, їхня ефективність значною мірою залежить від низки чинників, які впливають як на процес подання та розгляду петицій, так і на реальну можливість їхньої реалізації.

Одним із ключових факторів є якість комунікації між владою та громадянами. Оперативна відповідь на подані петиції та залучення ініціаторів до подальшої роботи над проблемою значно підвищують довіру громадськості до цього механізму. Якщо органи місцевого самоврядування відкриті до діалогу й активно залучають авторів петицій до обговорень, це сприяє більшій ефективності процесу ухвалення рішень і демонструє реальну зацікавленість влади в розв'язанні проблем громади. Водночас відсутність зворотного зв'язку або формальний розгляд петицій можуть призвести до зниження рівня громадської активності та скептичного ставлення до цього інструменту демократії.

Не менш важливим чинником є популяризація механізму електронних петицій серед громадян. Низький рівень обізнаності про можливість подання таких звернень або недовіра до їхньої дієвості стають серйозними бар'єрами на шляху до активного використання цього інструменту. Часто мешканці не мають достатньої інформації про порядок подання петицій, вимоги до їхнього оформлення та процедуру розгляду. Тому важливим є проведення інформаційних кампаній, які роз'яснюватимуть громадянам переваги використання електронних петицій, а також мотивуватимуть їх до активної участі в місцевому самоврядуванні. Крім того, вагому роль у популяризації цього механізму можуть відігравати громадські організації та засоби масової інформації, які поширюють інформацію про успішні кейси реалізації ініціатив, що були подані через електронні петиції.

Ще одним важливим аспектом, який впливає на ефективність електронних петицій, є законодавче забезпечення виконання прийнятих рішень. Попри те що органи місцевого самоврядування зобов'язані розглядати петиції, які набрали необхідну кількість підписів, відсутність дієвих механізмів контролю за реалізацією прийнятих рішень може знижувати довіру громадян до цього інструменту. Тому важливо, щоб ухвалені рішення за результатами розгляду петицій мали реальний вплив на політику громади та були належним чином імplementовані. Зокрема, має бути чітко визначено механізм звітування влади про виконання петицій, що сприятиме прозорості та підвищенню відповідальності посадовців [7].

Загалом ефективність електронних петицій залежить від рівня взаємодії між владою та громадянськістю, ступеня інформованості населення, а також правових гарантій виконання ухвалених рішень. Якщо всі ці умови дотримуються, електронні петиції можуть стати справді дієвим механізмом громадської участі та сприяти розбудові ефективної системи електронної демократії.

Висновки. Івано-Франківська область є одним із регіонів, де інструменти електронної демократії активно застосовуються в практиці місцевого самоврядування. Зокрема, бюджет участі дає змогу жителям громад безпосередньо впливати на розподіл частини місцевого бюджету, подаючи та підтримуючи ініціативи, спрямовані на покращення умов життя. Водночас електронні петиції надають можливість громадянам порушувати важливі соціальні та політичні питання, ініціювати зміни у функціонуванні місцевих органів влади. Їхня ефективність залежить від прозорості процесів, обізнаності громадян та здатності місцевої влади реагувати на запити суспільства. Подальший розвиток електронної демократії потребує вдосконалення нормативного регулювання, популяризації механізмів серед населення та забезпечення якісної реалізації поданих ініціатив.

Література:

1. Бюджет участі в Україні: можливості для розвитку громад. Центр демократії та верховенства права. URL: <https://cedem.org.ua> (дата звернення: 27.06.2025).
2. Бахамет Н. Громадські бюджети. Названо міста, де ця ідея вижила під час війни. URL: <https://www.chesno.org/post/6314> (дата звернення: 27.06.2025).
3. Відповідь виконавчого комітету Івано-Франківської міської ради на електронну петицію 2-24 «Мораторій на будь-яку забудову на зелених зонах біля міського озера (в межах озера та вул. Гурика)». Дата створення петиції: 05.08.2025. URL: <https://petition.mvk.if.ua/petition/мораторій-на-будь-яку-збудову-на-зелених-зонах-біля-міського-озера-в-межах-озера-та-вул-гурика/> (дата звернення: 27.06.2025).
4. Дорошенко Т. О., Сидоренко В. І. Громадський бюджет як інструмент електронної демократії в Україні. *Вісник Національної академії державного управління*. 2022. № 3. С. 78–89.
5. Електронне врядування та цифрова трансформація громад: міжнародний досвід і українські реалії. Аналітичний центр CEDOS. URL: <https://cedos.org.ua> (дата звернення: 27.06.2025).
6. Електронні петиції Івано-Франківської міської ради. Офіційний портал. URL: <https://petition.mvk.if.ua/petitions/1865> (дата звернення: 27.06.2025).
7. Інструменти е-демократії у містах України : інформаційно-аналітичний довідник / А. Ємельянова, М. Довбенко, П. Завадська, Д. Хуткий, С. Лобойко, М. Наход ; за ред. С. Лобойка, М. Находа, Д. Хуткого. Київ, 2017. 58 с.
8. Концепція розвитку електронної демократії в Україні : розпорядження Кабінету Міністрів України від 8 листопада 2017 р. № 797-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/797-2017-p> (дата звернення: 27.06.2025).
9. Про внесення змін до деяких законів України щодо народовладдя на рівні місцевого самоврядування : Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3703-20#Text> (дата звернення: 27.06.2025).
10. Про звернення громадян : Закон України від 02.10.1996 № 393/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/393/96-вр> (дата звернення: 27.06.2025).
11. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21.05.1997 № 280/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр> (дата звернення: 27.06.2025).
12. Про електронні довірчі послуги : Закон України від 05.10.2017 № 2155-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19> (дата звернення: 27.06.2025).
13. Проект рішення Івано-Франківської міської ради «Про земельні питання» від 19.02.2025 № 46. URL: <https://www.namvk.if.ua/prdt/1094178/> (дата звернення: 27.06.2025).
14. Протокол засідання Івано-Франківської міської ради щодо скасування конкурсу на будівництво реабілітаційного центру у зеленій зоні біля міського озера. URL: <https://www.namvk.if.ua/ppddt/1073741/> (дата звернення: 27.06.2025).

15. Скасування конкурсу щодо будівництва реабілітаційного центру у зеленій зоні біля міського озера. URL: <https://suspilne.media/ivano-frankivsk/880095-u-frankivsku-skasovali-konkurs-sodo-budivnictva-reabilitacijnogo-centru-u-zelenij-zoni-bila-miskogo-ozera/> (дата звернення: 27.06.2025).

References:

1. Tsentr demokratii ta verkhovenstva prava (2023). Biudzhety uchasti v Ukraini: mozhyvosti dlia rozvytku hromad [Participatory Budgeting in Ukraine: opportunities for Community Development]. Retrieved from: <https://cedem.org.ua> [in Ukrainian].
3. Bakhamet, N. (2024). Hromadski biudzhety. Nazvano mista, de tsia ideia vyzhyla pid chas viiny. Chesno [Public Budgets: Cities Where This Idea Survived During the War]. Chesno. Retrieved from: <https://www.chesno.org/post/6314> [in Ukrainian].
4. Ivano-Frankivska miska rada (2025, August 5). Vidpovid vykonavchoho komitetu na elektronnu petytsiiu 2-24 “Moratorii na bud-yaku zabudovu na zelenykh zonakh bilia miskoho ozera” [Response of the Executive Committee of Ivano-Frankivsk City Council to E-Petition No. 2-24 “Moratorium on Any Construction in Green Areas Near the City Lake”]. Retrieved from: <https://petition.mvk.if.ua/petition/> [in Ukrainian].
5. Doroshenko, T.O., & Sydorenko, V.I. (2022). Hromadskyi biudzhety yak instrument elektronnoi demokratii v Ukraini. [Participatory Budget as a Tool of E-Democracy in Ukraine]. *Visnyk Natsionalnoi akademii derzhavnoho upravlinnia* [Bulletin of the National Academy of Public Administration], (3), 78–89 [in Ukrainian].
6. Analitychnyi tsentr CEDOS (2021). Elektronne vriaduvannya ta tsyfrova transformatsiia hromad: mizhnarodnyi dosvid i ukraïnski realii [E-Governance and Digital Transformation of Communities: International Experience and Ukrainian]. Analytical Center CEDOS. Retrieved from: <https://cedos.org.ua> [in Ukrainian].
7. Ivano-Frankivska miska rada (n.d.). Elektronni petytsii. Ofitsiyni portal. [E-Petitions of the Ivano-Frankivsk City Council]. Official Portal. Retrieved from: <https://petition.mvk.if.ua/petitions/1865> [in Ukrainian].
8. Yemelianova, A., Dovbenko, M., Zavadzka, P., Khutkyi, D., Loboiko, S., & Nakhod, M. (2017). Instrumenty e-demokratii u mistakh Ukrainy: Informatsiino-analitchnyi dovidnyk (S. Loboiko, M. Nakhod, & D. Khutkyi, Eds.). [E-Democracy Tools in Ukrainian Cities: Information and Analytical Guide]. Kyiv. [in Ukrainian].
9. Kabinet Ministriv Ukrainy (2017, November 8). Kontseptsii rozvytku elektronnoi demokratii v Ukraini (Rozporiadzhennia № 797-r) [Concept of E-Democracy Development in Ukraine. Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine of November 8, 2017, No. 797-r]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/797-2017-p> [in Ukrainian].
10. Zakon Ukrainy (2020). Pro vnesennia zmin do deiakyykh zakoniv Ukrainy shchodo narodovladdia na rivni mistsevoho samovriaduvannya [On Amendments to Certain Laws of Ukraine Regarding People’s Power at the Level of Local Self-Government. Law of Ukraine]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3703-20#Text> [in Ukrainian].
11. Zakon Ukrainy (1996, October 2). Pro zvernennia hromadian (№ 393/96-VR) [On Citizens’ Appeals. Law of Ukraine of October 2, 1996, No. 393/96-VR]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/393/96-вр> [in Ukrainian].
12. Zakon Ukrainy (1997, May 21). Pro mistseve samovriaduvannya v Ukraini (№ 280/97-VR) [On Local Self-Government in Ukraine. Law of Ukraine of May 21, 1997, No. 280/97-VR]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр> [in Ukrainian].
13. Zakon Ukrainy (2017, October 5). Pro elektronni dovirchi posluhy (№ 2155-VIII) [On Electronic Trust Services. Law of Ukraine of October 5, 2017, No. 2155-VIII]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19> [in Ukrainian].
14. Ivano-Frankivska miska rada (2025, February 19). Proiekt rishennia “Pro zemelni pytannia” № 46 [Draft Decision of the Ivano-Frankivsk City Council “On Land Issues”. February 19, 2025, No. 46]. Retrieved from: <https://www.namvk.if.ua/prdt/1094178/> [in Ukrainian].
15. Ivano-Frankivska miska rada (2025). Protokol zasidannia shchodo skasuvannya konkursu na budivnytstvo reabilitatsiinoho tsentru u zelenii zoni bilia miskoho ozera [Minutes of the Meeting of the

Ivano-Frankivsk City Council on the Cancellation of the Competition for the Construction of a Rehabilitation Center in the Green Zone Near the City Lake]. Retrieved from: <https://www.namvk.if.ua/ppddt/1073741/> [in Ukrainian].

16. Suspilne (2025). Skasuvannia konkursu shchodo budivnytstva reabilitatsiinoho tsentru u zelenii zoni bilia miskoho ozera [Cancellation of the Competition for the Construction of a Rehabilitation Center in the Green Zone Near the City Lake]. Retrieved from: <https://suspilne.media/ivano-frankivsk/880095-u-frankivsku-skasovali-konkurs-sodo-budivnictva-reabilitacijnogo-centru-u-zelenij-zoni-bila-miskogo-ozera/> [in Ukrainian].

Ihor Dotsyak, Bohdan Hnativ. Instruments of e-democracy in the Ivano-Frankivsk urban community: social practices and conditions for effectiveness

The article analyzes the essence, types and mechanisms of applying e-democracy instruments in the Ivano-Frankivsk urban community, with particular attention to participatory budgeting and electronic petitions. It examines social practices and the specific features of implementing e-democracy opportunities.

The experience of using appropriate tools to solve the city's defining problems and increase the civic activity of residents is systematized. The possibilities of influencing communication activity on political decision-making at the local level are shown.

The influence of the Russian-Ukrainian war on the nature of usage and the strategic objectives of e-democracy tools is outlined. The study identifies criteria and mechanisms for enhancing the effectiveness of e-democracy practices at the local level.

Key words: e-democracy, participatory budgeting, electronic petitions, local self-government, civic participation.

Відомості про авторів:

Доцяк Ігор – кандидат політичних наук,
доцент кафедри політичних наук,
Карпатський національний університет імені Василя Стефаника.

Гнатів Богдан – аспірант II курсу кафедри політичних наук,
Карпатський національний університет імені Василя Стефаника.

Надійшла 30.08.2025

Прийнята 12.09.2025

Опублікована 30.10.2025